

РОЗДІЛ V. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 347.191.3: 347.72.036

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЗАГАЛЬНИМИ ЗБОРАМИ ТОВАРИСТВ КВАЛІФІКОВАНОЮ БІЛЬШІСТЮ ГОЛОСІВ

Мягкий А.В., здобувач

*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук,
вул. Раєвського 23-а, м. Київ, Україна
2894848@mail.ru*

У статті аналізуються різні підходи до визначення поняття «кваліфікована більшість», сформовані в науковій літературі та господарській практиці щодо голосування на загальних зборах господарських товариств. На підставі аналізу зарубіжного досвіду сформульовано коло питань, які повинні вирішуватися вищими органами корпорацій кваліфікованою більшістю голосів. З метою усунення суперечностей між різними нормативно-правовими актами обґрунтовано закріплення єдиного переліку питань, які повинні вирішуватися кваліфікованою більшістю голосів учасників, у Цивільному кодексі України.

Ключові слова: кваліфікована більшість, проста більшість, голосування, загальні збори, корпорація, товариство, учасник, ухвалення рішень.

ПРИНЯТИЕ РЕШЕНИЙ ОБЩИМ СОБРАНИЕМ ОБЩЕСТВА КВАЛИФИЦИРОВАННЫМ БОЛЬШИНСТВОМ ГОЛОСОВ

Мягкий А.В.

*Научно-исследовательский институт частного права и предпринимательства
имени академика Ф.Г. Бурчака Национальной академии правовых наук,
ул. Раевского 23-а, г. Киев, Украина
2894848@mail.ru*

В статье анализируются разные подходы к определению понятия «квалифицированное большинство», сформировавшиеся в научной литературе и хозяйственной практике относительно голосования на общем собрании хозяйственных обществ. На основании анализа зарубежного опыта сформулирован перечень вопросов, которые должны решаться высшими органами корпораций квалифицированным большинством голосов. С целью устранения противоречий между разными нормативно-правовыми актами обосновано закрепление единого перечня вопросов, которые должны приниматься квалифицированным большинством голосов участников, в Гражданском кодексе Украины.

Ключевые слова: квалифицированное большинство, простое большинство, голосование, общее собрание, корпорация, общество, участник принятия решений.

DECISION MAKING BY THE GENERAL MEETING BY A SPECIAL MAJORITY VOTE

Miahkii A.V.

*F.H. Burchak Scientific and research institute of private law and business of the
National academy of legal sciences of Ukraine, str. Raevskogo, 23-a, Kyiv, Ukraine
2894848@mail.ru*

The article have been analyzed the different approaches to the definition of “special majority”, formed in the scientific literature and business practices regarding voting at the general meeting of business entities. It have been concluded that a qualified majority – is not less than three-fourths of the votes present at the general meeting of the company, who are entitled to vote. This approach to understanding the concepts under study is most common in foreign countries, particularly in Germany, Russia, Switzerland, France, Italy, England and meets the current domestic economic practice. Established discrepancies between

different legal acts (the Civil Code of Ukraine, the Law of Ukraine “On Joint Stock Companies”, the Law of Ukraine “On Business Associations”) that secure the range of issues addressed by the supreme bodies of corporations qualified majority. In order to eliminate the contradictions between them is justified fixing a single list of issues that should be taken by a qualified majority of participants in the Civil Code of Ukraine. Taking into account international experience to them include the following issues: amending the charter, reorganization and liquidation of the company, changing the purpose of a business entity, the direction of profits for purposes other than the payment of dividends. Provides further specific issues that should be taken by a qualified majority of votes of shareholders – a placement of shares and early cancellation of treasury shares. At the same time proposed to allow to set in the Charter of the Company inexhaustible list of issues on which may also be administered by a qualified majority vote. This right is enshrined in the laws of most countries of the world – Russia, Britain, Cyprus, Germany et al. Analyzed the procedure for decision-making by the general meeting of limited liability companies and found that in the legislation there are no issues that should be taken by qualified majority vote. It can be stated very high probability of corporate abuses in the vote according to the requirements of art. 59 of the Law of Ukraine “On Business Associations” – 50 percent of the votes of the total number of participants to identify the main activities of the Company, approval of plans and reports on their implementation, amending the charter. Argues leave in the current legislation is only one question, whose resolution requires the consent of the pre-emptive majority of the total number of members of limited liability companies – is exclusion from society.

Key words: qualified majority, simple majority vote, general meeting, corporation, partnership, participant decision-making.

Згідно зі ст.98 Цивільного кодексу (далі – ЦК) України рішення на загальних зборах господарських товариств ухвалюються переважно простою більшістю голосів, тобто більшістю присутніх акціонерів, які зареєструвалися та є власниками акцій, чи більшістю присутніх учасників (їх представників). З окремих, особливо важливих, питань необхідна згода більшої кількості учасників, так звана кваліфікована більшість голосів. Коло питань, що вирішуються кваліфікованою більшістю, визначається ЦК України, Законом України «Про господарські товариства» та Законом України «Про акціонерні товариства». Між зазначеними нормативно-правовими актами спостерігаються суперечності, оскільки вони закріплюють абсолютно різні переліки питань, причому ці норми є імперативними та не можуть змінюватися (лише доповнюватися) волевиявленням власників корпорації. Такі невідповідності на практиці призводять до того, що досить значне коло питань ухвалюється лише за згодою мажоритарних акціонерів або володільця контрольного пакету акцій. Якщо ж між декількома великими (не враховуючи дрібних) учасниками згоди немає, то ці питання тривалий час залишаються невирішеними, що негативно позначається на роботі всієї компанії.

Порядок голосування на загальних зборах був предметом уваги В.В. Кравчука [1], І.В. Спасибо-Фатєєвої [2], С.Д. Могилевського [3], Г.Л. Рубеко [4], які досліджували його під час вивчення повноважень органів управління господарських товариств. Проте на сьогодні в науковій літературі відсутні спроби складення узагальнюючого переліку питань, які мають вирішуватися на загальних зборах кваліфікованою більшістю голосів, що вказує на актуальність і важливість дослідження зазначеної проблеми.

Метою статті є визначення поняття кваліфікованої більшості та переліку питань, які мають ухвалюватися на загальних зборах господарських товариств у такий спосіб.

Поняття «кваліфікована більшість» щодо діяльності органів управління господарських товариств зустрічається в чинному законодавстві України лише декілька разів, проте жодного разу не розкривається. Наприклад, воно використовується в ст.82 Господарського кодексу України, ст.4 Закону України «Про господарські товариства» та стосується порядку голосування під час ухвалення рішень учасниками корпорації; при цьому вказівка на конкретну кількість голосів відсутня. Деякі автори, спираючись на ст.98 ЦК України, де закріплюються питання, для розв’язання яких потрібно 3/4 голосів учасників, вважають таку кількість голосів кваліфікованою більшістю [5]. Водночас у проекті Закону України «Про товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю» кваліфікованою більшістю називається 2/3 голосів учасників, які беруть участь у загальних

зборах [6]. На переконання деяких правників, досліджуваний термін також означає одностайне ухвалення рішень [7, с. 412]. Використання поняття «кваліфікована більшість» із різним змістовним навантаженням ускладнює правозастосування та породжує корпоративні конфлікти. На нашу думку, зміст цієї дефініції має бути конкретизовано в ч.2 ст.98 ЦК України шляхом закріплення вартісного значення: кваліфікована більшість – це не менше ніж 3/4 голосів присутніх учасників товариства, які мають право голосу.

Особливу увагу законодавець приділив колу питань, що приймаються кваліфікованою більшістю. Згідно зі ст.42 Закону України «Про господарські товариства» до них належить зміна статуту товариства та припинення діяльності товариства. У ст.42 Закону України «Про акціонерні товариства» цей перелік значно розширено: окрім наведених вище питань, включено також питання про анулювання викуплених акцій, зміну типу товариства, розміщення акцій, збільшення або зменшення статутного капіталу товариства, виділення та припинення товариства, ліквідацію товариства, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку й строків ліквідації, порядку розподілу між акціонерами майна, що залишається після задоволення вимог кредиторів, і затвердження ліквідаційного балансу. Згідно із ч.4 ст.159 ЦК України до питань, які ухвалюються 3/4 голосів акціонерів, належать лише такі: 1) внесення змін до статуту товариства; 2) ліквідація товариства, крім випадків, встановлених законом; 3) питання, передбачені законом, що регулює питання створення, діяльності й припинення акціонерного товариства (далі – АТ). Відповідно до ст.98 ЦК України для всіх видів підприємницьких організацій вимагається не менше 3/4 голосів для внесення змін до статуту товариства, відчуження майна товариства на суму, що становить 50 і більше відсотків майна товариства, та для ліквідації товариства.

Такі невідповідності між різними нормативно-правовими актами негативно впливають на роботу органів господарських товариств. Наприклад, у Постанові Вищого господарського суду України від 17 березня 2009 р. в справі № 45/120 увага звертається на суперечності між положеннями ч.2 ст.59 Закону України «Про господарські товариства» та абз.2 ч.2 ст.98 ЦК України щодо порядку прийняття рішення загальними зборами про внесення змін до статуту товариств з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ). У першому випадку закон вимагає для ухвалення цього рішення 50% загальної кількості голосів ТОВ, а у другому – 3/4 кількості присутніх на зборах. Вищий господарський суд України підкреслив, що застосуванню підлягає та норма, яка прийнята пізніше й міститься в нормативно-правовому акті вищої юридичної сили, тобто норма ЦК України [8]. На наше переконання, зовсім нелогічно для вирішення законодавчих колізій кожного разу постановляти судові рішення. Доцільно закріпити на законодавчому рівні конкретний перелік питань, для ухвалення яких потрібно зібрати не менше 3/4 голосів учасників. Проте коло таких питань має бути досить вузьким, до нього доцільно включити лише ті з них, які стосуються основоположних засад функціонування підприємства, а також ті, що впливають на реалізацію акціонерами права на участь у товаристві. Інакше, враховуючи пасивність дрібних акціонерів у роботі загальних зборів, деякі з них так і залишатимуться нерозглянутими через відсутність необхідної кількості голосів. Із цим погоджується також О.Б. Ситненко, яка підрахувала, що 75% акціонерів взагалі рідко беруть участь у загальних зборах, а неприйняття рішень через їх відсутність може «паралізувати» роботу підприємства [9, с. 527]. Є також загроза корпоративних зловживань, коли рішення, для ухвалення якого вимагається 3/4 голосів присутніх, не приймається через його блокування учасниками, які володіють часткою в 25% [10, с. 163].

Спробуємо окреслити коло питань, для яких потрібна кваліфікована більшість голосів на загальних зборах АТ. Одне з них – внесення змін до статуту. У цьому документі визначаються структура корпоративного управління, повноваження органів корпорації, підстави й умови відповідальності посадових осіб; зміни до нього істотно впливають на прийняття ключових рішень. Внесення змін до статуту у зв'язку зі збільшенням (зменшенням) статутного капіталу створює додаткові фінансові зобов'язання для учасників

та впливає на розмір їхніх дивідендів. У більшості зарубіжних країн питання внесення змін до статуту вирішується 3/4 голосів, наприклад, у Російській Федерації (ст.48 Федерального закону «Про акціонерні товариства»), Англії (ст.21 Закону про компанії), Франції (ст. L 225-96 Французького торгового кодексу), Киргизстані (ст.31 Закону «Про господарські товариства та товариства»), Німеччині (п.2 ст.179 Акціонерного закону) [11, с. 52].

Інше питання, яке має вирішуватися з урахуванням думок якомога більшої кількості акціонерів (учасників), – реорганізація та ліквідація товариства. Це процедури, які мають наслідком або взагалі припинення господарської діяльності, або істотні зміни в структурі товариства, у результаті яких зазвичай змінюється інвестор, менеджерський склад, загальні засади управління. Реорганізація та ліквідація корпорації зачіпають майнові інтереси учасників, більшість із яких має висловитися на загальних зборах за запровадження процедур припинення юридичної особи. Слушним є зауваження авторів монографії з корпоративного управління за редакцією І.В. Спасибо-Фатєєвої: кваліфікована більшість голосів необхідна не лише з питання про припинення АТ (як це встановлено Законом України «Про господарські товариства»), а й його ліквідації (згідно зі ст.159 ЦК України); інакше виходить, що питання про злиття, приєднання, поділ і перетворення АТ можна вирішити простою більшістю, унаслідок чого порушуватимуться права дрібних власників [3, с. 368].

Підвищеними є вимоги законодавця до кількості голосів для вирішення питань про анулювання викуплених акцій та розміщення акцій АТ. Згідно зі ст.42 Закону України «Про акціонерні товариства» для цього вимагається 3/4 голосів присутніх учасників. Така норма є слушною й виправданою, оскільки наслідком виконання подібних рішень загальних зборів може бути перерозподіл часток у товаристві та поява нових його членів, що безпосередньо впливає на участь кожного акціонера в компанії. 3/4 голосів необхідно зібрати для ухвалення таких рішень також згідно зі ст.704 Швейцарського зобов'язального закону [12, с. 109].

Досвід зарубіжних країн вказує на доцільність запровадження ще одного питання, яке вимагає згоди кваліфікованої більшості членів загальних зборів, – зміна мети господарського товариства. Зазначене питання ухвалюється 3/4 голосів учасників АТ Швейцарії (ст.704 Швейцарського зобов'язального закону), Німеччини (ч.2 ст.179 Акціонерного закону) та інших країн. Це питання доречно виділяти окремо від внесення змін до статуту. Як правило, установчі документи визначають досить широкий спектр діяльності підприємства, навіть такі його види, які фактично не провадяться, а лише плануються. Отже, не завжди репрофілювання підприємства пов'язане із запровадженням нової редакції статуту. Зміна мети товариства істотно впливає на майнові інтереси акціонерів, адже часто саме правильний вибір виду діяльності зумовлює прибутковність компанії. З огляду на викладене для вітчизняних компаній також пропонується встановити обов'язкове правило щодо прийняття рішення про зміну мети господарського товариства кваліфікованою більшістю голосів учасників.

Ще одне важливе питання, яке потребує згоди переважної більшості учасників товариства, – це спрямування всього прибутку товариства на цілі, відмінні від виплати дивідендів. Рішення про виплату дивідендів – виключна компетенція загальних зборів корпорації. Зобов'язати товариство прийняти його в примусовому порядку, навіть за наявності прибутку, неможливо. На це вказав Верховний Суд України в п.35 Постанови «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» від 24 жовтня 2008 р. № 13. Досить часто спори між учасниками та самим товариством виникають у випадках, коли на загальних зборах приймається рішення не розподіляти прибуток, а спрямувати його на розвиток товариства. Позовні вимоги про примусову виплату дивідендів задоволенню не підлягають. Великі акціонери зацікавлені в спрямуванні прибутку підприємства на розвиток, оскільки вони, маючи вплив на укладення угод, і так зможуть отримати свій дохід через сумнівні правочини та пов'язані компанії, позбавивши таким чином інших співвласників частини прибутку товариства. Законодавче ж правило про ухвалення зазначеного вище рішення кваліфікованою більшістю голосів допоможе врахувати інтереси міноритарних акціонерів. Така норма закріплюється також у

законодавстві деяких зарубіжних країн, наприклад, у Кодексі про комерційні організації Португалії [2, с. 356]. Слід відзначити, що нині вже зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» (його автор – А.М. Павловський), який регулює розгляд рішення про виплату дивідендів на загальних зборах кваліфікованою більшістю голосів, проте він запропонований лише щодо АТ (а не всіх видів товариств) та поки що не отримав підтримку депутатів [13].

Щодо ТОВ, окрім уже названої ст.98 ЦК України, законодавець не встановлює спеціального переліку питань, для яких потрібно 3/4 голосів на зборах. Згідно зі ст.59 Закону України «Про господарські товариства» вимагається 50% загальної кількості голосів ТОВ для прийняття таких рішень: 1) визначення основних напрямів діяльності товариства, затвердження його планів і звітів про їх виконання; 2) внесення змін до статуту; 3) виключення учасника товариства. Слід погодитися з В.В. Кравчуком, що норма про визначення загальними зборами основних напрямів діяльності товариства носить декларативний характер, оскільки закон не встановлює, які саме напрями є основними. Дослідник пише: «До основних напрямів діяльності товариства належать питання про обрання сфери господарювання, обговорення нових інвестиційних проектів, їх зупинення, планів розвитку товариства, напрямів інвестиційної діяльності та інших питань, що визначають напрями використання акціонерного капіталу» [1, с. 564]. З огляду на це таке питання може розв'язуватися й простою більшістю голосів.

Що стосується внесення змін до статуту ТОВ, то голосування 50% загальної кількості голосів учасників із цього питання призводить до блокування роботи вищого органу компанії. 50% загальної кількості голосів учасників – це 83% голосів присутніх на зборах (з урахуванням кворуму), тобто закон вимагає майже одностайного прийняття рішень. Можна навести такий приклад. Якщо в ТОВ прийнято рішення про створення наглядової ради простою більшістю учасників загальних зборів, а для внесення змін до статуту вимагається 50% загальної кількості голосів учасників, якої не вдалося набрати, чи вважається рішення про створення наглядової ради прийнятим? Напевно, ні, оскільки наглядова рада не може з'явитися в товаристві, якщо її повноваження не прописано в статуті. Це є одним із прикладів неузгодженостей між учасниками внаслідок зловживання корпоративними правами. Судова практика показує, що на сьогодні часто неможливо зібрати 50% загальної кількості голосів учасників, а рішення, прийняті в інший спосіб, є недійсними. Так, у справі № 5015/2860/12 про визнання недійсним положення Статуту ТОВ «Галфрост» Вищий господарський суд України відзначив, що в статуті не може передбачатися менша кількість голосів, ніж вимагається законодавством, для внесення змін до нього [14]. Тому найважливіші питання діяльності компанії роками залишаються невирішеними. Таким чином, можна констатувати досить велику ймовірність корпоративних зловживань під час голосування згідно з вимогами ст. 59 Закону України «Про господарські товариства». Для їх уникнення доцільно встановити голосування з питання внесення змін до статуту ТОВ кваліфікованою більшістю учасників (замість 50% загальної кількості голосів).

Зовсім іншим є підхід до голосування щодо виключення учасника з ТОВ. Голоси того учасника, який позбавляється права участі, під час підрахунку до уваги не беруться. За таких обставин, якби більшість голосів рахувалася не від загальної кількості голосів, а від кількості присутніх на зборах, міноритарні учасники змогли б досить просто виключити власника контрольного пакета, заволодівши його бізнесом, оскільки їхня частка голосів за вирахуванням 50% голосів (частка учасника, якого виключають) становила б 3/4 голосів або навіть більше. Тому, на нашу думку, законодавцем обґрунтовано запроваджено норму про ухвалення рішення щодо виключення учасника 50% загальної кількості голосів ТОВ.

Аналізуючи проблеми голосування на загальних зборах господарських товариств, підкреслимо, що нині випадки застосування голосування кваліфікованою більшістю закріплюються імперативними нормами. Лише ч.5. ст.42 Закону України «Про акціонерні товариства» приватним АТ дозволено встановлювати в статутах додаткові питання, для

вирішення яких потрібно зібрати кваліфіковану більшість голосів. Проте до них не належать питання про дострокове припинення повноважень посадових осіб органів товариства, про звернення з позовом до таких осіб щодо відшкодування збитків, завданих товариству, про звернення з позовом у разі недотримання вимог закону під час вчинення значного правочину. Вважаємо, що ч.5. ст.42 Закону України «Про акціонерні товариства» значно обмежує компетенцію загальних зборів як вищого органу АТ, оскільки, по-перше, потреба в запровадженні кваліфікованого голосування виникає в господарській практиці не лише приватних, а й публічних АТ; по-друге, законодавче закріплення низки питань, з яких не дозволяється закріплювати в статутах кваліфіковане голосування, суперечить принципу про те, що загальні збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності АТ. У статутах англійських компаній закріплюються так звані *entrenched provisions* (броньовані положення), що передбачають більш жорсткі вимоги для їх зміни. Вони можуть вноситися до статуту лише під час створення компанії або згодом одностайним рішенням усіх учасників (ст.22 Закону про компанії Англії). Цей захід спрямовується на захист інтересів засновника компанії, що вклав у неї свої кошти, від раптової зміни загальних засад господарювання [15, с. 20].

Проведений аналіз дозволяє зробити такі висновки:

- 1) визначено поняття «кваліфікована більшість»: не менше ніж 3/4 голосів присутніх на загальних зборах учасників товариства, які мають право голосу;
- 2) обґрунтовано доцільність закріплення в ст.98 ЦК України досить вузького й однакового для всіх підприємницьких організацій кола питань, які на загальних зборах повинні вирішуватися кваліфікованою більшістю голосів, зокрема, щодо внесення змін до статуту, реорганізації та ліквідації товариства, зміни мети господарського товариства, спрямування прибутку на цілі, відмінні від виплати дивідендів;
- 3) сформульовано додаткові спеціальні питання, які повинні ухвалюватися кваліфікованою більшістю голосів АТ та закріплюватися в ст.42 Закону України «Про акціонерні товариства», зокрема, щодо розміщення акцій та анулювання раніше викуплених акцій. При цьому запропоновано дозволити встановлювати в статутах товариств невичерпний перелік питань, з яких також може запроваджуватися голосування кваліфікованою більшістю;
- 4) аргументовано визначити в ст.59 Закону України «Про господарські товариства» лише одне питання, для вирішення якого потрібна згода учасників ТОВ, які володіють 50 й більше відсотками голосів, – виключення учасника з товариства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравчук В.М. Корпоративне право : науково-практичний коментар законодавства та судової практики / В.М. Кравчук. – К. : Істина, 2008. – 720 с.
2. Могилевский С.Д. Органы управления хозяйственными обществами : правовой аспект : монография / С.Д. Могилевский. – М. : Дело, 2001. – 360 с.
3. Спасибо-Фатеева І.В. Корпоративне управління : монографія / І.В. Спасибо-Фатеева. – Х. : Право, 2007. – 498 с.
4. Рубеко Г.Л. Правовой статус органов управления акционерных обществ : автореф. дисс. на соиск. науч. степ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право ; предпринимательское право ; семейное право ; международное частное право» / Г.Л. Рубеко. – Ростов-на-Дону, 2004. – 27 с.
5. Мельниченко О.О. Загальні збори акціонерів у світлі нового законодавства / О.О. Мельниченко // Юридична газета. – 2012. – № 10. – С. 17-18.

6. Про товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю : проект Закону України від 25 січня 2013 р. № 2011-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/>.
7. Научно-практический комментарий к гражданскому законодательству Украины / А.Г. Ярема, В.В. Кривенко, В.Я. Карабань, А.Е. Сонин ; под общ. ред. В.Г. Ротань. – К. : Фактор, 2010. – 800 с.
8. Постанова Вищого господарського суду за позовом Приватної компанії з обмеженою відповідальністю «Маслав Лімітед» до ТОВ «Русь Інтернешнл» (справа № 45/20) від 17 березня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_2285914.html.
9. Ситненко О.Б. Господарська діяльність акціонерних товариств : правовий аспект / О.Б. Ситненко // Правова держава. – 2010. – Вип. 21. – С. 526-532.
10. Крисань Т.Є. Юридичні гарантії фізичних осіб у системі корпоративних правовідносин / Т.Є. Крисань // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 162-166.
11. Хузин И.И. Блокирование проведения общего собрания участников хозяйственного общества или исполнения отдельных его решений / И.И. Хузин // Современное право : научно-практический журнал. – 2011. – № 2. – С. 50-52.
12. Агеев А.Б. Акционерное законодательство Швейцарии : постатейный комментарий / А.Б. Агеев. – М. : Статут, 2005. – 237 с.
13. Про внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» (щодо порядку використання прибутку акціонерного товариства) : проект Закону України від 18 липня 2011 р. № 9005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=40942.
14. Постанова Вищого господарського суду за позовом ПАТ «Фрутіка» до ТОВ «Галфрост» (справа № 5015/2860/12) від 16 січня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_3957424.html.
15. Кібенко О.Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи : перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України / О.Р. Кібенко. – Х. : Страйк, 2005. – 432 с.

REFERENCES

1. Kravchuk V.M. *Korporativne pravo. Naukovo-praktichniy komentar zakonodavstva ta sudovoi praktiki* [Corporate law : scientific and practical commentary on legislation and judicial practice] / V.M. Kravchuk. – Kiev : Istina, 2008. – 720 p.
2. Mogilevskiy S.D. *Organy upravleniya khozyaystvennymi obschestvami : pravovoy aspekt : monografiya* [Management bodies of business entities : legal aspect : monograph] / S.D. Mogilevskiy. – Moscow : Delo, 2001. – 360 p.
3. Spasibo-Fateeva I.V. *Korporativne upravlinnya* [Corporate management] : monograph / I.V. Spasibo-Fateeva. – Kharkiv : Pravo, 2007. – 498 p.
4. Rubeko G.L. “Legal status of joint-stock company’s management” : abstract of thesis for the degree of candidate of law sciences : major 12.00.03 «Civil Law ; Business Law ; Family Law ; Private International Law» / G.L. Rubenko. – Rostov-on-Don, 2004. – 27 p.
5. Melnychenko O. “General meeting of shareholders in light of new legislation” / O. Melnichenko // *Yuridichna gazeta*, 2012, on March, 6 (no 10).

6. “On limited liability and additional liability companies” : bill of January 25, 2013 № 2011-1 [Electronic resource] / Authors of legislative initiative : K.M. Liapina, I.A. Horina. – Access mode : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45557.
7. *Nauchno-prakticheskiy kommentariy k grazhdanskomu zakonodatel'stvu Ukrainy* [Scientific and practical commentary to the civil legislation of Ukraine] / A.G. Yarema, V.V. Krivenko, V.Ya. Karaban', A.E. Sonin ; general release V.G. Rotan'. – Kiev : Faktor, 2010. – 800 p.
8. “Resolution of the Supreme Economic Court at the suit of a private limited liability company” «Maslav Limited» to LLC «Russ International» (Case № 45/20) of March 17, 2009 [Electronic resource] // Official site of the Supreme Economic Court of Ukraine. – Access mode : http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_2285914.html.
9. Sytnenko O.B. “Economic activities of corporations : legal aspects” / O.B. Sytnenko // *Pravova derzhava*. – 2010. – Iss. 21. – P. 526-532.
10. Krysan T.Y. “Legal guarantees of individuals in the system of corporate legal relations” / T.Y. Krysan // *Chasopis Kiivs'kogo universitetu prava*. – 2012. – № 2. – P. 162-166.
11. Khuzin I.I. “Blocking of the general meeting of the business entity or execution of its individual decisions” / I.I. Khuzin // *Sovremennoe pravo : nauchno-prakticheskiy zhurnal*. – 2011. – № 2. – P. 50-52.
12. Ageev A.B *Akcionerhoe zakonodatel'stvo Shveycarii. Postateynny kommentariy* [Switzerland corporate legislation. Paragraph-to-paragraph commentary] / A.B. Ageev. – Moscow : Statut, 2005. – 237 p.
13. “On amendments to thy Law of Ukraine «On Joint Stock Companies» (on the procedure of using company's profit)” : Draft law of November 18, 2011 № 9005. Author of legislative initiative : A.M. Pavlovskiy. [Electronic resource] – Access mode : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=40942.
14. “Resolution of the Supreme Economic Court at the suit of JSC «Frutika» to LLC «Halfrost»” (Case № 5015/2860/12) of January 16, 2013 [Electronic resource]. – Access mode : http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_3957424.html.
15. Kibenko O.R. *Evropeyske korporativne pravo na etapi fundamental'noy reformi : perspektivi vikoristannya evropeyskogo zakonodavchego dosvidu u pravovomu poli Ukraini* [European corporate law at the stage of fundamental reforms : prospects for European legislative experience in the legal framework of Ukraine] / O.R. Kibenko. – Kharkiv : Strayk, 2005. – 432 p.